Elefantens Naturalhistoria,

samt något till upplysning om det längesedan utdöda Mammot- eller Behemotdjuret

---

Förord till den elektroniska utgåvan

ELEFANTENS *Naturalhistoria, Samt något till upplysning om det längesedan utdöda* MAMMOT- eller BEHEMOTDJURET.

UTKAST

till

ELEFANTENS

NATURALHISTORIA.

af
C. QUENSEL.

Med tvenne i Koppar graverade Tabeller.
ritade och tillika med texten
utgifne
af
j. w. palmstruch.

STOCKHOLM,
Tryckt hos Carl Delén. 1804.

PLINII SEC. *Nat. Hist. Lib. 8. Cap. 1. p. 486. Ed. 1669.*

Elephas animal est proximum humanis sensibus: quippe intellectus illis sermonis patrii, & imperiorum obedientia, officiorumque, quæ didicere, memoria, amoris & gloriæ voluptas: imo vero, (*quæ etiam in homine rara*), probitas, prudentia, æquitas.

*

***

Elefantens Elephas *maximus* Linnéy. — Eleph. *indicus & capensis* Cuvier. — Närvarande Utkast uppsattes på begäran, då man i anledning af en lefvande Elefant, den första som mig vitterligen varit i Sverige, hade tillfälle

anmärka, huru oriktiga begrepp man i allmänhet har om detta djur. natur blef icke lämpad efter något af Europas luftstrek, och var det derföre icke underligt, att detta märkvärdiga djur, som vistas i Afrikas och Asiens varmaste länder, på lång tid förblef okändt för inbyggarne af vår verldsdel. Men krigskonsten, ty värr, nästan lika gammal med vårt slägte, och då så väl som nu, ständigt i behof af nya uppfinningar, för att locka segern på sin sida, lärde snart *Porus,* Konung i Indien, som kände Elefanternas mod, styrka och läraktighet, hvad man kunde vänta af dessa, till utseendet förfärande djur, i krig mot en mägtig fiende. Elefanterne afgjorde väl icke sällan drabbningens utgång, till deras fördel, hvilkas fanor de skulle försvara; men den Macedoniske *Alexander,* mot hvilken Pori Elefanter stridde, var så gynnad af lyckan, att de, tillika med tropparna, blefvo slagne. Ibland de byten, som den Grekiske hjelten, vid sitt segerrika återtåg, hade att för sitt hemmavarande folk uppvisa, emottogos Elefanterne med så mycket större beundran, som de voro de första, hvilka inom Europas gränsor blifvit sedde. Många år derefter träffade Romerska legionerna dessa djur i *Pyrrhi* armé; *Antiochus* räknade äfven på deras styrka till sitt försvar; *Hannibal* och *Jugurtha* stridde med tillhjelp af Elefanter i Afrika, och efter dessa krig blefvo de icke mera sällsynta i Italien. Vid Romerska Fältherrarnas högtidliga triumfer, ökades ståten med Elefanter, som dels drogo segervagnen, dels leddes framför den. De nyttjades att afstraffa brottslingar med lindrigare eller grymmare dödssätt, hvilka Elefanten efter befallning verkställde. I den så kallade *Circus* såg man Elefanter kämpa med Lejon, Tigrar och Leoparder, dem de ofta öfvervunno. Romerska Kejsarne gjorde det till ett af de förnämares nöjen, att med kastspjut döda Elefanter; i hvilka blodiga tidsfördrif äfven Fruntimmer deltogo, med en kallsinnighet som icke tillhör deras kön. — Ifrån dessa tider datera sig de äldsta berättelser vi äga om Elefanten, men flere afforntidens Författare sökte härvid mera det vidunderliga än det sanna, och tyckas hafva trott, att hos ett djur af så ovanlig form och med så många högst oväntade egenskaper, borde icke sökas, eller vid dess beskrifning omtalas, andra, än de förunderligaste förmögenheter, och att, då dessa i sjelfva verket saknades, vore det en pligt att likväl icke låta dem saknas i berättelsen. Så tillade man Elefanten nästan menskligt förstånd, moraliska egenskaper och dygder, till och med begreppet om ett högre väsende eller Solens dyrkan. *Cassiodorus* gaf dem en ålder af 2000 år och Indianerne tro att själen af en afliden stor Man, Konung eller Kejsare, endast kan lifva dessa stora och stolta djuriska massor. Ett slags hvita eller kanske rättare ljusgrå Elefanter, som sällan träffas, anse de i synnerhet såsom synliga vålnader af deras fordna Kejsare, och vårdas derföre som sådana; de äta ur dyrbara käril, uppvaktas af förnäma personer, få präktiga prydnader och underhållas vid den regerandes hof. Det torde ännu vara en allmän tanke att Elefantens ben sakna leder, att han aldrig lägger sig och att han fångas med ett till hälften afsågadt träd, mot hvilket, såsom stöd, han söker hvila, men kan ej, sedan han fallit, resa sig. — Menniskan älskar det ovanliga och ofta det orimliga, och dessa uppgifter om Elefanten, så otroliga de än må synas, hafva dock, från det ena tidehvarfvet till det andra, ofta med tillägg, sällan med afdrag, blifvit till oss öfverförda och för sanna antagna. Händelser hafva dock i vår tid inträffat, hvarigenom man kommit i stånd, att, efter naturens föreskrift, närma sig mera till sanningen. Och om det är en pligt, att inom hvad krets som helst, bidraga till fördomars och falska begrepps minskning, så har detta försök i något afseende att påräkna ett mindre strängt omdöme.

*

Det besynnerliga Elefantslägtet, hvaraf vi med säkerhet känna 2 särskilta arter, utmärkt icke mindre genom en ovanlig kroppsbyggnad än genom sina seder och egna förmögenheter, har, efter *Linnéska* uppställningsmetoden af de 4-fotade däggande djuren, sin plats ibland Betlare (Bruta), hvilka sakna framtänder, ha starka klor eller naglar, trög gång och taga sin föda mest af växtriket. I denna, genom nämda kännetecken bestämda afdelning, har Elefanten framför sig slägterna, *Sengångaren* (Bradypus), *Myrsloken* (Myrmecophaga), *Fjälldjuret* (Manis),*Gördeldjuret* (Dasypus) och *Noshörningen* (Rhinoceros); samt efter sig *Hvalrossen* (Triehechus). Dess eget slägte skiljes frän de nyssnämde, genom långa försvarständer i öfra käken, lång utdragen näsa, kallad snabel, och nästan hårfri hud.

Cuvier fann olikheten emellan Elefantens och de andra djurens organisation så stor, att han för den bestämde en egen afdelning, framför den, som han kallar Pachydermes, hvilken innefattar *Svinet, Tapiren, Noshörningen* samt

Flodhästen (Hippopotamus); och efter den afdelning, som under namn af Edentés inrymmer *Myrsloken, Gördeldjuret* och *Sengångaren*.

Uti National-Museum i Paris finnas djuren efter *Lacepedes* och *Geoffroys* metod, i den ordning, att Elefantslägtet förekommer i en afdelning kallad Pachyderma, hvars karakter är att ha tårna försedda med en hård horuaktig beklädning (naglar eller hofvar). Till följe af tändernas olikhet, får denna afdelning 3:ne underdelningar, af hvilka *Svinet, Tapiren* och *Flodhästen* förekomma i den 1:sta, *Elefanten* ensam i den 2:dra, och *Noshörningen* äfven ensam i den 3:dje.

Efter denna hastiga öfversigt af de djur, som, under olika synpunkter betraktade, äro mer ellor mindre med Elefanten beslägtade, komma vi närmare till Elefantens granskning och bestämma för detta slägte 2:ne olika arter, af hvilka den ena får namn af *Indisk* eller *Asiatisk*, den andra *Afrikansk* eller *Kapsk*, emedan han finnes omkring Goda hopps udden. Flera arter, dels utdöda och kända endast af fossila ben, dels ännu kanhända lefvande i obesökta verldsdelar återstå att granska och bestämma. Tillförene var endast en art af Elefantslägtet känd och von Linné sjelf, denne skarpsynte granskare, ansåg den Indiska och Afrikanska, af brist på nödiga underrättelser, endast som artförändringar. Men liksom *Krokodilen*, jätten ibland Ödlorna, ifrån att vara ansedd som ett enda species, utgör nu flera; så har äfven Elefanten, det största bland landdjuren, i vår tid blifvit så känd, att den lemnar karakterer för 2:ne arter.

Den Indiska Elefanten har mera aflångt hufvud, platt eller konkav panna och måttligt stora öron. Honans försvarständer äro korta. Oxeltänderna hos båda könen hai ytan af kronan upphöjda, vågiga, mest paralella, tvers före gående ränder.

Den Afrikanske har rundare hufvud, nästan konvex panna och mycket stora öron. Försvarständerna äro hos båda könen mest lika stora, och oxeltändernas kronor ha upphöjda rutor i öfre ytan, ställda på tvären.

Vi skola i synnerhet uppehålla oss vid den förstnämda arten och anmärka vid beskrifningen af dess betydligare delar, de olikheter, som hittills blifvit iakttagne hos den Afrikanska.

Snabeln är egentligen en utdragen näsa, tryne eller nos, med hvilken öfra läppen är sammanväxt, försedd med senaktiga hinnor och ytterst med hud. Den börjar att omgifva öfre käken i granskapet af ögonen, är der tjockast, och aftager småningom; blir halfrund och något platt inunder; är mer och mindre tydligt ringlad, i mån af dess utsträckning, och slutas nästan tvär, med en rund mynning, i hvars främre eller öfra kant är en köttaktig rörlig flik, lik ett kort finger. Inom den skållika mynningen och i dess botten öppna sig 2:ne kanaler, skilda genom en broskaktig vägg och svarande mot näsborrar hos andra djur; dessa leda till en stor hålighet eller kavitet inom snabelns bas, och synlig genom en intryckning äfven i sjelfva benen, ikring hvilken kavitet snabelns musklar fästas. En del al dessa rörelseorganer gå längsefter i form af bågar, som förlora sig i den inre senaktiga hinnan; en del gå tvärsföre, såsom strålar i en cirkel, från den inre till den yttre senaktiga beklädningen. Nerverna komma dels ifrån öfre käkens nerv, dels från en gren af ansigtsnerven. Inga valvler finnas i snabeln, utan tilltäppes den, vid basen eller mynningen, genom musklerna, som trycka näsborrarnas inre väggar tillsammen. Huden är skrynklig eller ringlad om snabeln är i förkortning, och försedd med korta, glest strödde hår, som ej äro synnerligen styfva. Man har anmärkt att hanens snabel skall vara något längre än honans.

Med detta undransvärda verktyg, så olikt hvad naturen till samma ändamåls vinnande tilldelat andra djur, och så otillräckligt det genom sin enkelhet än må synas, verkställer Elefanten likväl de mest oväntade rörelser, förrättar rätt svåra och konstiga göromål och ådrar sig, icke utan skäl, åskådarens uppmärksamhet och beundran.Genom sin längd, ersätter snabeln bristen på lång hals, hvilken icke skulle kunnat uppbära djurets stora hufvud och tunga tänder; genom sin fina känsla i mynningen uppfyller den handens eller fingrarnas ställe hos menniskan och leder dessutom till sitt ställe de partiklar i luften, som verka på luktorganet, hvilket blifvit placerat högre upp i ansigtsbenen än hos andra djur, hvartill nödigt utrymme för de grofva försvarständerna är orsaken. Med snabeln undersöker och pröfvar Elefanten de föremal han tror sig böra frukta, emottaga eller förkasta; han känner med den för sig, dä han skall passera ett ställe, som synes honom farligt och med den samma känner han på de ting,

bland hvilka han får välja. Allt hvad han förtär, sedan han upphört att di, hämtas med snabeln, hvilken, krökt i form af en oval ring, föres i munnen, för att der låla emellan oxeltänderna krossa hård föda, såsom stenfrukter m. m. och liksom inspruta i halsen flytande ämnen, mod ett sorl, likt det af vatten, som hastigt tömmes ur ett käril i ett annat. Den redan nämde rymden inom snabelns bas, tjenar till förvarande af den dryck, som djuret icke genast behöfver använda. Genom sugning eller inandning och tillhjelp af den fingerlika kroken i snabelns mynning, upphämtar Elefanten små tunna saker från marken, såsom halmstrå, papper, metallmynt m. m.; han vrider korken ur en butelj; öppnar och läser igen lås med nyckeln ock skjuter för eller drar ifrån riglar; upplöser knutar på rep eller band; smeker sin maka, och äfven den som sköter honom, hvilken i Indien kallas *Kornack;* med snabeln straffar eller agar han dem, som förtreta honom; med den sprutar han vatten öfver sig och strör sand eller jord pä den våta huden, som det tros, för att genom en skorpa göra sprickorna mindre ömtåliga för insekter; han smörjer sig gerna med olja eller talg om han kommer åt; han drar ned med snabeln och afbryter stora grenar på träden, för att räcka lofven, dem han äter; kastar stora och tunga massor på sina fiender; lyfter ansenliga tyngder (200 skålp:d) och hjelper till att lasta sig sjelf; skakar hus och qväfver lätt en menniska inom lindningarna af sin snabel, den han kan röra, vrida och vända i alla möjliga ställningar. Om den förloras, eller illa såras, lär djuret knappast kunna förse sig med föda, och i detta afseende blir förlusten af snabeln dödande; också blottställer Elefanten mycket ogerna sin snabel.8

Försvarstänoekka äro 2 stycken, en på hvar sida, ;V;si«jo i en egen hylsa at' öfra käkens me.lianben.|(os in-tis. 1. intermax.), något litet uppåt krökta, utåt spetsade s i.iit ofullkomligt rundade. De utgöra det allmänt bekanta Elfenbenet och hafva af Auktorerna än jemförts med hundländerna, än med framtänderna, än med horn, hos andra djur. De äro sammansatta liksom af strutloimiga lager, stuckna del ena i det andra, hvilka, om tanden tvärslöre afsågas, synas såsoro koncern;iska ringar; dessa afskäras af andra IVfm medelpunkten till ytan gående och som korsa hvarannan och utgöra små rutor, genom hvilka elfenbenet säkrast skiljes ii än annat ben, som kan likna det. Ytterst är tanden omgifven med en tunn , löga härd emalj, i hvilken synas siviu.mor långsefter. I basen öller tandens rol är er. kägelformig ihålighet, som hos det lefvande djuret är fylld med en këitlik massa , genom hvilken de kätil ga, s.mi föda tam! rt och bidraga till dess växt och utveckling; i fler Le faillants uppgift skall delta kött vara smakligt. I ångseftev och nästan midt i tanden är en svart rand, som i handtverks stvl kallas hjertat, går ifrån håligheiens spets och förlorar sig småningom emoi tandens andra ända. (I Jonit.; har Emili* i menniskans sinus fr un! mrs, utväxter alldeles lika elfenben). På nyfödda synas inga föisvarständer, men emellan. t:sta och zrdra året fällas de, som under diendel Mvuxit, hvilka äro par tum långa, mörka lill färgen oeli i lusen solida, men ersättas snart af andra, hvilka Eke, åtminstone hos den Indiska arten, vidare alfa I In. Om den Aliikanska Elefanten, hos hvilken de växa fortare, bii större, och hos båda könen mest lika stora, fäiEr sina försvarständer, liksom Hjorts]ägtel sina horn, synes ännu vara oafgjordt; ÆJi .-t:tis säger att det sker hvart -io år. Den Indiska Elefanlhonans tänder bli ganska korta, af några tums längd; men man har funnit försvarständer af par alnars längd och deröfver och tjocka som låret af cn menniska. Man omtalar dem som vägt -z $ och andra af öfver ioo -U^s ^'t^t. Det hinder likväl < anda vilda hanar träffas med korta och älven olika läroa försvarstämlér. "Vid 5o-/,o års ähier anses de var.i fullväxte. Det' hvitaste och största ellenben och som minst lilit gulnar, härolas ifrån Afrika och förekommer mest i handeln.

Den froimima och för ingen del blodtörstiga Elefanten angriper, med sina starka försvarständer, ingen titan9

att vara retad; liaJl nyttjar dem blott till eget ocli andras försvar. Mon igenom deras ställning, form ocli styika, injaga de, tillika med djurets kolossaliska byggnad, lruk-tan och liksom ett slags aktning, Såsom bevis på dessa tänders styrka , skola vi anlöra , att en Elefanthona med dem hogg djupa häl i stenmuren af det hus, hvaruti hon i Versailles hölls fången, och hvilade sedan på de i hålen instuckna tänderna sitt tunga hufvud. De kunna med dem afbryta och med rötterna upprycka träd, samt vända stundom i förbigående upp och ned på en eller annan Negerkoja , som ligger dem i vägen, då de besöka plantagerna.

O x f.ltäNDERNa formeras af enkla skifvor, som hopväxa och upptill utgöra eri stor vid yta, med hvilken djuret tuggar. Euilväxta ocli gamla tänder ha tydliga • och staika rötter, men ile unga sakna dem såsom vanligt. I början finnas i hela munnen blott 4 ox tar, 2 i hvar käk, hvilka eller någon tid uttrångas af andra nya, som formeras

b.ikom de gamla; dessa lällas i sinom tid och djuret ombyter således 7-8 gånger länder; hvar omsättning af nya, ger dem större än de gamla. De halva i ytan af kronan 7-S tums längd och 2-5 tums tjocklek eller bredd. Olikheten i strukturen af tänderna hos den Indiska och Afrikanska Elefanten är lörst af Cumper anmärkt och på sitt ställe anförd. Man linner lätt att djuret med så står-ka tänder, kan krossa härda ämnen och lätt söndermala grenar af träd och älven stammar af trädslag, som icke äro alltför sega och torra.

Munnen är i förhållande till djurets storlek liten. Undra käken, slutar sig spetsigt, under snabelns plattade sida och emellan försvärj-tänderna. Huden, som inunder omkläder den , är temligen tätt försedd med korta här. Öfra läppen försvinner i snabeln; den undre är ej synnerligen utmärkt från de andra delarna derikring, men tjock och liksom viken inSt munnens hålighet. Tungan kan ej kallas stor, och har merendels sin spets nedåt böjd, och ligger djupt i mnnnen. Gommen är liten och trång. Svalget är såsom vanligt hos djur af denna klass, och g/octis ehuru liten, sluter fullkomligt öppningen i öfre delen af luftröret.

Elefanten blef icke utsedd till en fiende af Djurriket, och lick derföre ingen anvisning på animalisk löda. Ochlfi

<sm han der få 11 sig uppdragit, att gemensamt med de andra rofdjuren, bibehålla en vederbörlig jemvigt, så skulle Jet litt t hafva händt, att dä lian velat skaffa tillräcklig löda ät sin stora kropp, par sekler igenom, lian öfverski kli t gränsen för sin roflystnad, hvarigenom flera djurarter hade troligen kunnat bli utödda. Växtriket är rikare på tillgångar och har lättare utvägar till ersättning af lidna förluster. Sockerrör, ris. majs, löf, frukter, mjuka grenar och trädstammar, samt gräs och växter i allmänhet, utgöra derföre Elefantens föda. Paimträd , Cocos, Bananas och Sågo tycker han mycket om, och Pomeransbiommor, så väl som frukten och lofven, äro honom i synnerhet angenäma. Dä han al brutit en gren med löf, som han ämnar äta, skakar han och slår den emot benen först, alt rensa den från insekter och dam; han skall i synnerhet vara rädd för myror. Äro frukterna för stora t. ex. Meloner, Kalitbasser och dylikt, släpper ban dem i marken att de måtte gå sönder, och lyckas det icke, trampar ban på dem och tar sedan bitarna med snabeln och för dem i munnen. Han tycker om starkt luktande växter. Drycken pumpas först opp i snabeln och uttömmes i munnen. Bränvin, Arrack och Vin emottar lian gerna och synes älska a 11 fä riis. Tama Elefanter urskilja icke alltid så noga hvad de stoppa i munnen och nedsvälja. lioiiel har sett dem af jord och regnvatten bereda en degartad massa, som do förtärt, och en som var instängd tillagade af egna exkrementer och urin en dylik blandning; en annan ref sönder en hatt af ull, som ban händelsevis kom åt, och stoppade bitar deraf i munnen; i ett hål på väggen af hans fängelse hade man stoppat klädeslappar, dem Elefanten uttog, förde i munnen och nedsväljde. De i vilda tillståndet förstå utan tvifvel bättre att välja; kan hända hungren tvingat dessa tamda till sådana misstag. — Man har observerat 3 slags läten hos Elefanten; ett starkt och fint ästadkoinmes med snabeln och synes uttrycka nöje och tillfredsställelse; ett annat, som är stilla och svagt, sker med munnen och tyckes utvisa behof af mat öller dryck; det tredje är groft, starkt och förfärande, kommer djupt ifrån halsen och tillkännager vrede och räddhåga. Det sistnämda framstötes hastigt och varar kort , samt liknar ett slags grof torr hosta, eller stötande i trompet.

Ögonen äro i proportion till djurets storlek mycket mindre än Oxens, och sitta, såsom vanligt, på sidan afIX

det stora Imfvdet och något framåt; de äro hvarken utstående eller intryckta, men mycket lifliga; lian rör dem på ott sätt, att han får utseende af att vara tankfull. Ögongloben, säger Houel, skall ligga emellan musklar under huden och ej såsom den annars träffas i en grop, skyddad al' ben, som omgifva den. På ögonlocken finnas ofta mycket länga hår. Som den ringformiga ögonlocks-musklen (oibicul. palpebr.) är nedtill starkare än ofvantill, så blinkar Elefanten med nedra ögonlocket. Tårkarunkeln är en stor körtel i inre ögonvråen, och har hvarken tår-punkt, tårsäck eller kanal, som leder tiil näsan, hvarföre ock tårarna, då de afsöndras, måste flyta utföre kindbenen. På tå; benet (os lacrym. 1. ungvis) är ett starkt utskott för ögonlocksbandet (ligamentum tarsi), men visar intet tecken till någon lårgång till näsan (duct. nasal.)

Bakom ögat, emellan det och örats bas, på sidan a£ hufvudet, är en liten öppning eller rundt hål, som genom cn kanal leder till en körtel under huden. • Denna egna kanals yl tre mynning, är omgifven af koncentriska skryn-kor och uisilar tidtals en slemaktig rödbrun vätska. Flytningen, ymnigast hos hanen, men anmärkt äfven hos honan, skall räcka vid pass 4" dygn, och upphöra lika länga orh sedan återkomma. Djuret synes något illamående, blir

elakt och lättare att förtreta under den tid, som af-söndringen påslår. Hos Kameler och Dromedarier har man anmärkt under brunst-tiden en dylik flytning; men om detta besynnerliga slags sekretion skulle utmärka brunst-tid hos Elefanten, hvilket några vilja förmoda, synes ännu vara osäkert.

Yttre örat eller örlappen är stor, utbredd, föga vågig i kanten med några trubbiga flikar. Hos den Afrikanska arten, äro de så stora, att de täcka nästan hela bogbladet; den Indiska deremot har dem mindre. Öronen äro ständigt i rörelse ocli i synnerhet då djuret springer vefta de fram och tillbaka. Med dem bortjaga de insekter och gifva äfven tillkänna åtskilliga invertes känslor.' De höra väl, lyda ord och tecken och röras mycket at' musik. Vid de konverter man nyligen gifvit i Paris åt 2:ne Elefanter af olika kön i Menageriet, observerades att den stilla, harmoniösa och smältande musiken var dem mycket behaglig.och väckte, i synnerhet hos honan, de känslor, som naturen så allmänt ibland djuren utbredt,12

till slägterlias bibehållande. Den bullrande musiken af trumpeter och dylikt hade ej samma verkan. Under musiken af en enkel och öm Ilomance, melankolisk och klagande genom ljudet af en basson, voro båda högst .uppmärksamma och syntes alldeles tillslutna för alla andra intryck. Airen ra ira, som gafs efter Romancen, förändrade deras ställning och liksom tvingade dem alt antaga dess glättiga takt, och då samma Air, efter andra pjeser emellanåt, för 5:dje gången spelades, blef honan alldeles futom sig, hoppade, smekade hanen med snabeln, lockade honom genom ändrade ställningar att svara mot hennes ömhet, skrek och tillkännagaf sitt begär; men på en gång, då hon såg sin möda vara förgäfves, återtog hon sin förra dansgång efter takten och syntes skamfidl öfver det som nyss händt. Vid ouverturen i Nina, då flöjten höres ensam, tycktes likväl hanen bli mindre liknöjd, men om han var tör ung, eller musiken icke i riklig ordning gifven, eller om parning ej är att vänta i tama tillståndet, är ej lätt att afgöra; det kom icke till någon ^verklighet dem emellan.

Hufvudet är ganska olika hos den Indiska och Afrikanska. Den förra har det mera aflångt, med platt eller konkav panna ; den sednare har rundare hufvud och pannan äiästan konvex. Hos den Indiska är pannan och nacken längsefter delad i z kullriga delar, genom en intryckt djup fåra, i hvilken det staika nackbastet, som kommer från 1-3-ggkotornas tagg-utskott och som uppbär hufvudet, fäster sig. I denna fåra, nära främsta halskotan, är hnf-jvudskålbenet så tunt att kor nacken, eller den som styr djuret, plär med ett livasst instrument, som här instickes i hjernan, hastigt döda Elefanten, då hans yra och raseri icke medgifva andra medel , alt förekomma följderna af dess ostyrighet. Bensömmarna synas, älven på unga hnf-jyudskålar, blott till en del och otydligt. Sjelfva hufvudskålen är mycket större än hjernmassan till sitt utrymma fordrar; emedan benens yttre ocli inre skifvor äro afskilda genom en mängd toma rum, delade i smärre celluler, hvilka genom föreningar med sinus frontnles och näsan , samt med Enstachianska röret i svalget, få tillgång på luft. Fä samma sätt intränger luft emellan bent.aflorna på liufvudskålsbenen hos Ugglor, som äfven ha stora runda hufvud. Härigenom minskas hufvudets tyngd och kan lättare uppbäras, än om alla benen varit täta och solida.Nàsbåligbeten utsträcker sig öfver ocli pä sidorna om hjernan, hvaraf hufvudet blir bakåt och på sidorna vidgade och ijockt, samt gifver derigenom en större yla ät tuggmusklarnes fästen och andra hufvudets delar. Näshålen i benen äro framtill genom en hinna til!slu:na; skiljeväggen (septum) uppkommer af båda näsbenen; på sidan om skiljeväggen äro 2 broskaktiga musklar, som gå ner till luftstrupen, hvars lufthål är ganska trängt, och kan alldeles tillslutas då t. ex. vatten qvarhålles i snabeln och djuret andas med munnen. "Elefanten saknar process, ms-stoideus och således äfven muskeln, som af den och bröstbenet har sitt namn, men äger i stället en muskel, som går från bröstbenet till öfra käken (sterno-maxill.). Perrault ansåg oriktigt hjernmassan , i förhållande till kroppens volum , såsom liten och uppgaf dess storlek, af en 17 årig Elefant, till S tum i längden, 6 i bredden och tyngden till 9 fe; och ligger ej heller stora hjernan, såsom hos menniskan, öfver den lilla, utan anmärker Carnper att lilla hjernan var genom en vertikal skiljhinna (tentorium), bevarad från tryckning af den stora. Han observerade iifven, att glandula pinealis, liatss och tesces, och liera andra delar, voro förvänande lika med dessa delar i menniskans hjerna. Luktnerverna hade 'stora ihåligheter i sin inre massa, fyllda med en rödaktig vätska; detta linnes ofta i synnerhet hos växtätande djur.

Halsen är, hvad benen beträffar, sammansatt af 7, korta balskotor, hvilka med åren förlora i sir. rörlighet och slutligen sammanväxa, utom den kota (atlas), som är närmast hufvudet. Nackbastet börjar öfver korsbenet, och

lästes under vägen till hufvudet, på. ryggkotornas taggutskott; en del stadnar på sidan om spinn capitis i hufvudskålen; en del i alla halskotorna, utom atlas. Halsen är ganska kort och tillåter icke hufvudets lutande till jorden; men om en kort hals gjort snabeln nödvändig, öller om snabelns närvaro gjort en lång hals öfverflödig, ämna vi icke afgöra. Det är nog alt se huru det ena blifvit afpassadt efter det andra och att naturen öfverallt varit så frikostig på olika utvägar, lör att vinna samma ändamål. — Ryggkotorna, 20 till anlalet, med lika många refben på sidorna, neml. 7 verkliga och i3 falska, ha ganska höga taggutskott (apoph. spin.) hvilka på unga äro krokiga, men på gamla mera raka och bakåt nedböjda.-Ryggraden, som på gamla är rakare äö på unga, hvilkai4

ha den uppåt böjd, får sin fortsättning af 5 ländkotor och 5 1'alska kotor i korsbenet, samt 51 svanskotor. Bäckenet liknar mycket menniskans.

Bröstet har utvertes 2:ne spenar, som sitta emellan frambenen och ha i proportion af djurets storlek temligen långa vårtor; hanen har dem små. Då ungen skall di, måste modern i början sänka sig något, att han må räcka spenarna. Kaviteten invertes är ej synnerligen stor. Mellangärdet fann Camper tunt och liksom brösthinnàn (pleura) med lungorna hopväxt, hvilket kanske härrört af sjuklig-het. Hjertat, innesluti t i hjertsäck, är rundt, och enligt Perrault var det hos en 17 årig, j. fot i diameter. I dess luckor eller valvler funnos inga brosk eller benaktiga härdheter.

Af Bukkavxtktens delar är magen längre i proportion än hos menniskan, och utgör dess ena ända vid öfra magmunnen en egen säck, med 20 runda valvler. Tarmarna äro stora och betans grofva- tarmen (Colon) på den, som Perrault öppnade, hålla emellan a-3 fot i diameter och i5-2o fot i längden samt vara vidare och större än magen. I grofva nnnen i.inn Camper både hö och potates, dels hela, dels söndertuggade. Gallblåsan sitter ej vid lefren, utan vid slutet af gallgången (ductus hep.it.) invändigt i tarmen. (Liksom Örnen har gallblåsan emellan lefren och tolffingertarmen). Don har genom valvler Hera afdelningar; i den öfre uttömmes en del af succus pancreaticus, för att blanda sig med gallan, som deraf får en rödaktig färg. Ductus pancreaticus delas i 2 grenar, af hvilka den ena, som sagdt är, öppnar sig i gallblåsan och den andra i tolffingertarmen. Mjelten är stor. Njurarna voro stora och hos en ung, såsom hos Kalfvar, delade i Hera, 8-10 smärre, med velvis och i/re teres. Blåsan fästes vid midten af underlifvet, genom ett band, som tillkommer af en fördubbling af bukhinnan (pe-riton:). Testiklarna ligga vid njurarna, qvarhållne af bukhinnan och försedda med bihang, som likna små omenter, i form af fransar. Sädcskärlen äro korta; ingen ring finnes i btikmusklarna, till genomgång för testiklarna, och „rcrotum saknas alldeles. Penis är till formen icke ovanlig, men stor och i erektion af 6-S tums diameter, räckande till jorden, försedd på sidorna med 2:ne musklar, som utgå från isbenet (os pubis) och stadna i en gemen-i5

sam sena, som går längs åt dorsum penis fästad vid gtoris, Erectores finnas dessutom. Efter erektion eller urinens uttömning, hvilken sker såsom hos hästen framåt, draga de nämde musktar penis tillbaka i sin slida, som vid hastigt påseende lätt tages för serotina. Aristoteles räknade, redan för sin tid, icke Elefanten bland retromin-gentia och beskrifver parningssättet såsom vanligt med Hästar och andra djur; men detta var lör enkelt för Elefanten, och man har allmänt berättat andra underligheter i stället. Acceleratores ttrinæ äro på båda sidor dubbla. Honans yl tre köndelar sitta vanligen under buken, framemot nallen, hela 2 lot från- vanliga stället hos andra djur, hvaraf händer, alt uttömningen af urin sker framåt. Men under brunst tiden draga dessa delar sig småningom mera bakåt och niirmare arms, så att urinströmmen får en motsatt direktion och parningen k,in ske såsom vanligt ibland fyrfotade djuren. 1'nrranlc fann Clitoris vara 2 tum i diameter; e«giua gick bakåt till os pubis; och uteriis, t V fot lång och 10 tum bred, var oval till sin form. Dessa delars ovanliga läge har utan tvifvel gifvit anledning till de oriktiga berättelser vi hittills haft om dessa djurs ställning under parningen. Exkrementerna äro runda och likna hästens, men äro mvcker. större. — Svansen räcker något öfver halfva bakbenets längd och har mot slutet, der den är plattad, grofva, sega och spänstigt' hår, som lätt affalla, äro tjocka vid basen som måttligt grof ståltråd, svarta, raka och glänsande. En sådan nfhuggen på en lefvande -vild Elefant, räknas bland Negrerna för en stor skatt och betalas stundom med 2-5 slafvar. De utöfva dermed åtskilliga vidskepelser.

Hodkjs är efter ålder ccit ställen på kroppen olika tjock och kan af en mnsköt-kul.<' geuonnrängas. Drn är vanligen mörkgrå, något fallande i brunt, på de unga försedd med korta ganska glest strödda hår, hvilka med åldren försvinna, mom på några få ställen, säs<>n: un.ler hakan och vid k nä en m. m. der de länge qvarblifva. Öfver allt i;rmas i huden sprickor och skrollighrtsr, vitan ordning, nästan som huden pä menniskans hand ini, visar lina ore,lei ligt dragna strek, som korsa-.hvarannan, ll-rf-fon liknat Elefantens hud, vid barken af en gammal Ek, men så djupa lära sällan sprickorna finnas. At något .»lags likhet med Elefantens hud, liar en sjukdom, sora anfaller vll slägte, fått na#ia at" ElephantiasU. Att förekommaiS

ölägenheterna af dessa skåror i huden, smörjas de tama Elefanterne ofta med oljor eller talg och badas flitigt; de vilda strö öfver sig jord, eller sand, eller vältra sig deri, dä de ännu äro våta efter badet, hvarpå de sätta mycket värde. Man omtalar röda varieteter, men förmodligen hafva de med någen rödaktig jordskorpa varit öfverdrag-ne. De hvita, hvilka man i Indien så högt värderar, att Regenten i sin titel kallar sig ägare af en hvit Elefant, och för hvilken blodiga krig blifvit förda, äro endast sådane, som af ett slags sjukdom blifvit det , liksom ibland menniskor de så kallade Albin os, som få mjölkhvit hud.

Bes och Fötter likna starka pelare, som uppehålla den stora och lunga kroppsmassan, utan tydliga knä eller utstående benknölar. Frambenen äro högre och tjockare än bakbenen; också faller tyngdpunkten af det stora tunga hufvudet i framfötternas linie, hvilka derföre måste vara starkare. Fastän de tvära och klumpiga fötterna synas utan fingrar och tår, så finnas de likväl, hvilket synes bäst pä skelettet; af den tjocka huden äro de omlindade och undangömde. Likväl frambryta efter hand Hera bemäktiga beklàdningar eller naglar, en för hvart finger eller tå. Kujfun räknar 5 sådana tör både framfött er och bak-fötter; men C amper rättar delta misstag och uppger 5 för de främre- och blott 4 för de bakre fötterna. Naglarna utväxa dock icke alla på en gång utan först de medlersta ocii successift de öfriga; och skall en unge, efter Ilouels förmodan, sakna alldeles tecken till naglar. Likväl finnas de utmärkte, 5 på framfötterna och 4 på baklotterna, på ett foster af vid pass J alns längd, som i spirilus vini förvaras biand K. Felt. Akademiens Naturalsamlingar och hvilket sannolikt tjent tiil original för figuren i Sebas Museum Tom. i. Tab. ni. fig. 1. Sjelfva fotsulan är hård och hornaktig, rund pä frainlötterna och ailång samt mindre på bakfötterna. Kltfanten, som mest hvilar på buken med utsträckta bakben, kan lägga sig, resa sig opp igen, sitta på bakbenen, gå och springa, samt verkställa fyrfotade djurens vanliga rörelser. Del torde likväl icke böra nekas, att en gammal Elefant, soin har styfva leder, och som några gånger med plåga erfarit svårigheten att resa sig, hellre hvilar slående, till dess det genom långtid och vana kan bli en nödvändighet Detta torde hända lättast med de lama. och deial har lablen uppkommit, att han ej kan lägga sig. Jag har setl en häst, som på ti år, eller*7

ätulsvamp på bogarna, aldrig legat. I vanligt mak gäs Elefanten nästan lika fort som en häst. I smått traf, följer ban hästen i galopp. Att hans gång höres på långt håll med starkt dån, och att spåren lätt synas, behöfver man blott påminna om. Men som han ej är vig och lätt, kan han ej heller vända sig hastigt.

Elefanten i sitt vilda tillstånd lefver i flockar, som bestå ofta af 40 till 100 stycken och anfalla aldrig, om dc icke blifva retade eller tro sig förolämpade. Det händer likväl att en och annan träffas ensam; sådana äro merendels hanar, som antingen kommit att aflägsna sig från flocken, under sökandet efter föda, eller kan hända blifvit från den bortjagad för ålder eller andra orsakers skull. Dessa äro mera misstrogna och farligare att råka. Elefanten uppehåller sig i skogarna, lieist nära vatten, hvari han ofta och gerna badar; han simmar ined lätthet och håller då snabeln, hvarigenom han andas, högt öfver vattenytan. Efter Corses erfarenhet är Zona torrida Elefantens naturligaste hemvist, emedan de starkaste och bästa komma derifrån. Nu för tiden finnas båda arterna i södra delarna af Afrika och Asien; den Indiska är talrik på Ceylon och anses för den läraktigaste, bästa och största; den Afrikanska sknll visa fraktan och iäddhåga för den Indiska. De största ha 13-14 fots höjd, 16-17 fot i längden; snabeln från munnen till ändan är då vid pass 8 fot lång, enligt Daubentons uppgift. Hanen är större än honan. Buffon anser en medelmåttig Elefants tyngd vid pass lika med den af 5o vanligt tunga menniskor. MogoJ, Bengalen, Siam, Fegu, Abyssinien, Etiopien, Nigritien, Senegal, Guinea, Tandkusten, Congo, Cap de b. esp. Madagascar, Java m. fi., äro orter der Elefanter träffas.-Det synes sannolikt att de ifrån Indien och östra kusten af Afrika, utgöra en art; de ifrån Congo och Guinea tror Cuvier vara samma art soin den Afrikanska. Men ju mera

befolkadt ett land blifver, ju mera utträngas de derifrån. Som de äta ständigt och fordra mycken föda, lumna de ej vistas länge i en trakt, men göra likväl ej långa vandringar, ulan qvarl liha i trakten af sin födelseort. De tåla icke köld, men ej heller stark värme, och söka derföre skuggrika ställen i skogarna. Kär en Elefant träffat rikt bete eller ett odlndt fält, ger han med ett starkt lrite det tillkänna för de öfriga • som komma att nätlfl med honom betet. Då de vandra i trakter, so;n dt>'enSfe Farliga, säges en gammal hane gä i spetsen och en annan sluta troppen; honorna, de unga och svaga, hälla sig merendels midt i flocken; mödrarna skola då ofta bära sina ungar med snabeln, som de linda om dem. Många resande instämma deri, att det är farligt att förolämpa en Elefant-tropp. De gå gemenligen direkte på den skyldige, och som de lätt upphinna en menniska, jeliuru snabbfotad han är, så anfalla de honom stundom med snabeln och kasta honom i luften, eller ock sära honom med försvarständerna, stundom sluta de med att trampa den olycklige till döds. Gemenligen förhålla de sig såsom efter allmän öfverenskommelse, och antingen angripa, eller gå förbi utan att låna sin uppmärksamhet, eller ock fly, gemensamt. Med upptända eldar, starkt buller och i synnerhet med kastade raketer eller fyrverkeri-eldar, dem de framförallt frukta, plär det lyckas, att alhålla eller bortjaga dem från plantager och resandes hviloställ-len. — Honan, ehuru lörsedd med a spenar, föder blott en unge, stor som ett fullväxt svin , af stort slag. Denna dir med munnen, hvilket redan Aristoteles anmärkt, och icke med snabeln, hvilken dervid är lika litet hinderlig|, som de ännu icke framkomna eller ännu ganska korta försvarständerna. Ungen skall di par år, men hämtar icke alltid hos sin mor denna föda, utan suger hvilken som helst af de honor i flocken, som han först träffar och är i stånd att förse honom med sitt behof. Också igenkänner modern icke sin unge, om den varit en eller a dagar från henne. Vid 16 års ålder (efter andra vid 25) visar honan parningsdrift. Om Elefanten såsom efterdöme af blygsamhet hafva Auktorernc täflat att ge vackra berättelser. Men de hafva med tillhjelp af inbillningen, vågat sig att öfverstiga erfarenhetens gräns, och der denna slutat, hafva de iskarfvat egna gissningar, utan att gifva dem sin vederbörliga stämpel. Man lät Elefantens böjelse att lefva i sällskap, ge vika för ett starkare begär; flocken förskingrades vid en viss tid och hvar fullväxt hane utsökte sig en hona, lör att, beledsagade af kärleken och åtföljde af lilygsamheten, söka en aflägsen ort, der de utan vittnen, utan förströelser och förbehåll, kunde i ensliglietens still-het, få öfverlemna sig åt den ljufvaste af naturens fordringar. Efter ett oriktigt begrepp om belägenheten af vissa delar lät man honan vid detta tillfälle ligga pä rygg, och som hoi* efter en annan oriktighet, icke sjelf skulle kunnaresa sig, sä fick lianen pä sin lott, att med snabeln i sinom tid lyfta lienne igen pä fötter. Man förutsåg att hanen någon gång skulle glömma att meddela denna angelägna hjelp; och när derföre en hona fans liggande död i skogen, så var en obarmhertig hane orsaken dertill. Vårt tidehvarf, som har den stora förtjensten, att ha förstört så många vackra fördomens minnesmärken, har äfven öfv er-korsa t detta romantiska kapitel i Elefantens Naturalhistoria. Vi veta nu alt Elefanten, efter Qorses försäkran, parar sig på lika sätt som hästen; att honan går drägtig 20 månader och 18 dar; att ingen viss brunst-tid af dem iakttages; att de såsom vilda kanhända kunna upphinna 200 års ålder, emedan man sett tama som lefvat 100 år; med mera som redan anfördt är. Chardin , som sett Elefanten ock Noshörningen tillsamman , vederlägger den sägen, att de skulle vara naturliga fiender.

Elefanten har icke många .fiender ibland rofdjuren; och menniskan, det grymmaste och-slugaste" bland dem, fångar icke Elefanten utan svårighet; dertill lockas hon likväl dels af Elfenbenet, en lönande handelsvara, dels af den nytla hon väntar sig af det tamda djuret. Köttet ätes väl af Negrerne, men är svampaktigt och osmakligt. På Ceylon är en hel folkstam, som består af Eie-fantiångare och tämjare. Vanligast plär man, på ett tjenligt ställe i skogen, af starka pålar göra en inhägnad, som på en sida bar en sLor och vid ingång och der midtemot en lång och smal gång, i hvilken

O DO'

en Elefant icke kan vända sig. De vilda ditlocka? eller injagas på flera sätt, men lättast med en tam hona under brunst-liden; denna föres i trakten der de vilda uppehålla sig och hennes Körnack eller ledare låter henne skrika till dess en vild svarar; da vänder Kornack om och låter honan som oftast förnya sitt lä,te, hvilket så väl som lukten och spåren tjenar lianen till rättelse och för' iionom oförmärkt in i instängningen och slutligen i den smala gången, hvars öppningar med starka falluckor eller bommar tillslutas. Sedan han gjort några fruktlösa försök alt

återvinna sin frihet, plär han sakta sig; man svalkar honom också med kallt vatten, som slås öfver honom, och med biträde af ett par tamda Elefanter, emellan hvilka han sedan föres, och hvilka på befallning straffa honom med snabeln när det behöfves, blir han snart nog tam och yänjes så dervid, att han mindre än man skulle tro,20

sörjer sin förlorade frihet. I täckta fallgropar fångas Elefanten äfven, och stundom kunna de tagas med starka remmar på hvilka göras rännsnaror, som kastas om benet och fästas med andra ändan hastigt i ett träd. "Vid detta sätt alt jaga Elefanten, göra några personer falska anfall på djuret och draga sig undan emellan träden; Elefanten söker då hämd på dessa, och då han kommer i trängseln ibland träden, försöker en annan, som följer efter med snaran i hand, alt fästa den om benet och ett närstående träd. Sliter lian sig lös, hvilket han en eller 2 gånger försöker, sä flyr han från Jägarne; i annat fall fjättras, han och emellan 2 tama hemföres samt sedermera tämjes. Sådana lamda Elefanter sändas från Ceylon till Coroman-del, Bengalen, Persien och hela Ostiadien saml säljas efter höjden och djurets öfriga friska ocli fullkomliga tillstånd. Träffas en hane af god art och annars felfri med en enda försvarstand(då den andra förmodligen af en händelse blifvit förlorad), säljes, denna i Indien ganska dyr, under namn af Ganeso, ett namn som der tillägges Vishets-Guden , hvilken föreställes under figur af ett Elefant hufvud med en försvarstand. Elefanten går ogerna ora bord på ett fartyg så länge lian ser vattnet, hvarföre bryggan hvarpå han ledes, måste täckas med sand, löf och gröna växter; ofta fordras att låta djuret hungra och sedan med foder locka det öfver bryggan om bord på skeppet.

Den tama Elefanten är ett af de nyttigaste djur för menniskan, och hade det lyckats att fortplanta de tama, visserligen hade Elefanten varit ibland husdjuren det förnämsta. ' Den oformlighet och brist på tillbörlig proportion delarna emellan, hvilken man tycker sig linna vid första anblicken, försvinner då man blir något van vid dess form och i synnerhet om djuret ses på afstånd och på öppet fält, i sitt fria tillstånd. Men som han icke, eller åtminstone högst sällan, fortplantar sin art i det tama tillståndet, så har menniskan måst nöja sig med alt tämja de vilda. Deras milda och böjliga lynne, sLora läraktighet, lydnad och tillgifvenhet för sin Kornack, styrka och mod , förenade med köld, försigtighet och färdighet till svåra sysslors förrättande, samt läng lifstid, gifva deni företräde framför alla de andra djuren. Också har man i Indierna frän urminnes tider vetat begagna sig af deras egenskaper. I den Hel. Skrift omtalas de på Hera ställen. De minnas länge välgerningar sä väl som oförrätter

Tab. I

*Ill. CV sc.*0.1

och man ser deras erkänsla mot de förra och begär att hämnas de sednare. Af dessa motsatta egenskaper togo Afrikanerne sig anledning att tro Elefanten äga 2:ne hjertan, det ena lor ädelmodet, hvaraf han var en sinnebild i fornåldern, det andra för hämdgirigheten och vreden. Liksom han hos Egyptierna tjente till sinnebild för plötslig räddhåga, derföre att han grumlade vatten förr än han såg deri; man föregaf att han fruktade se sin egen bild. Med uppmärksamhet afhör han sin husbondes befallningar Och tecken, misstager sig icke och verkställer dem ulan förhastande. Cicero sade om dem: »klokare djur linnes icke.» — Kornacken sitter på halsen der bästa stället är, emedan djurets vaggande och tunga gång skakar mera den, som sitter på ryggen; töm eller betsel behöfves icke, utan äro blotta ord ofta tillräckliga , i synnerhet om Elefanten är väl bekant med sin Kornack; när så fordras sticker han djuret på öronen, hufvudet eller snabeln med en krokig jernspets, lastad i ändan på en käpp. Ilastade till krig, buro de på ryggen ett litet hus, sora rymde 4 eller 6 personer, väpnade med den tidens brukliga och icke bullersamma skjutgevär. Men sedan krutet uppfans, kunna ej Elefanter mera i arméer uppställas emedan de svårligen vänja sig vid eld, smällar och hastigt påkommande dunder. De förnäma färdas ännu på Elefanter i Indien, och r.yltja dem till resor, jagt m. m. Konungen i Pegu låter beslå försvarständerna med dyrbara metaller, måla snabeln, ansigtet och öronen, samt hänga ädla stenar, bjällror och dylikt på dem , som åtfölja honom vid spatserfarler eller äro närvarande vid de audienser som han ger. Elefanten tycker om barn; han synes älska ståt och prydnaden af en grann drägt, men höglärdas icke deröfver och blir ej ostyrig, utan lika undergilven sin Kornack; en omständighet säger Buffon, hvilken borde öfvertyga Indianerna, som tro- själavandringen, att ingen

mensklig själ bor i Elefanten. Man betjenar sig af den , att draga svåra tyngder; han spännes för vagnar, drar kanoner öfver berg, stora timmerstockar vid skeppsvarfven, lyfter ansenliga tyngder, behöfver sällan hvila och gör allt detta utan motsträfvighet, endast ban <j misshandlas och honom visas erkänsla för sin goda vilja samt an han får hvad man lofvar; lor en butelj arrack , som visas honom, gör han allt hvad han kan, men b-, drar man honom, bjuder han till att hämnas, lian skali kunna göraÄ5S

sfgn för 5-6 hästar och draga en tyngd, som dessa ej|för-tnà iiylta ur stället.

Af det redan anförda må hvar och en dömma om jr-,n med skäl tillagt Elefanten företrädesrätt framför Hunden, Markattan och Bäfvern, de klokaste bland djuren. Hos Auktorerna förekomma många händelser beskrifna, vid hvilka Elefantens kloka förhållande och öfriga egenskaper måste beundras; men det skulle bli för vidlyftigt, au. äfven med urval och förkortning afskrifva dem. Bè-synnerligt är likväl att kunskapen om ett djur, så stort och tillika så nyttigt, icke allmännare varit utbredd. Homerus ger intet bevis, att han kände Elefanten, och Hero. (lotus iörst omtalar hvarifrån det högt värderade Ellenbenet hämtades. När Pyrr]ius, Konung på Kpirus, efter Alexander cl. Stores tid, då de första Elefanter kommo till Europa, landsatte sin armé och tillika med den mänga Elefanter, viel Tarento, år ifr. Roms uppbygg. 4rz, hade Romarne icke något eget namn för dem , ulan kallade dem i anledning af ortens namn der de iöist sägps, Lucanisha Oxar (bos lucas. Farro.). Sedan förda Mani. Cur. Deutatus dem med sig i triumf, och Metellus, som år 502.* efter nyssnämda tideräkning öfvervann Karta-ginenserna, sände ifrån Sicilien öfver 100 stycken till Rom och städerna i Italien. Pompejus, vid sin återkomst från Afrika, spände dem för sin segervagn och i kriget mellan Jul, Censur och Met. Scipio, förvärfvade sigö:te legionen, genom nederlag på Elefanterna, den äran, att föra detta djuret* figur i sin fana. — De gjorde dock ofta och i synnerhet sårade, mycken oreda under drabbningen och gingo ej alltid dit man ville. Man brukade att aflmgga snabeln, eller att skrämma dem med eltl , eller ock att skicka svin emot dem, hvilka de sägas sky eller frukta. Dn-der Kejsarnes regering voro de en tid bortåt, icke sällsynta och noderhöllos dels för nytta dels för' nöje skull, och deltogo ofta i anställda djurfäktningar eller kämpade med Romarnas Gladiatorer. Plinius så väl som Suetonius berätta det otroliga, alt Elefanter, under Ne/os ocii U ilbas tid, kunnat läras att. dansa på lina, hvarvid likväl fordrades a:ne särskilta tåg. AEliamts tillägger 0111 d> rn, att de blifvit från ungdomen dertill inölvade och att d« voro födda i Italien; en omständighet som, i fall den är sann, ger lo opp att tauida Elelauter äfven fot tpiauta sig och kunna25

göra sitt slägte till ett ibland husdjuren. Ehuru talrika Elefanter den tiden synas ha varit, hafva de dock småningom utdött och blifvit i Europa ganska sällsynta.-Carl den store skall ifrån Konungen i Persien, Slàron, emottagit såsom skänk den första Elefant, som varit i Tyskland; och Kg. Petter den 2:dre i Portugal, gaf at K. Lrtdvih deri i/f.:de i Frankrike , år 1668 , en lefvande Elefanthona, född i Congo 1664, som vid 4 års ålder var 7} fot hög och dog 17 år gammal i Januari 1C81, i Versailles, blott Si- fot i höjden. Denna kunde 8 år efter hvarannan, lägga sig och med lätthet resa sig opp, men behöfde efter denna tid hjelp för att komma opp, dä hon någon gång lade sig. Hon spände opp remmen, sora med en sölja var fästad om benet, och då man med ett rep och många knutar sökte ytterligare befästa remmen, pann göra hennes försök fruktlösa, knot hon nattetid opp alla knutarna, utan att slita något sönder, öppnade behändigt dörren och gick ut i parken. De öfriga djuren i Menageriet, dem hon genom öppnade dörrar och sönderbrutna stängsel besökte, förskräcktes, satte sig i frihet och räddade sig hvar de bäst kunde. Vid ett annat tillfälle krossade hon en menniska emot väggen och var nära att döda med försvarständerna en annan, som låtsade ga henne mat, men gaf icke. En tecknare, som för att få henne att antaga flera slags ställningar, nyttjade sammat bedrägeri, sprutade hon full med vatten och förstörde teckningen. Hon förtärde dagligen omkring 100 ®:d risgryn, som merendels kokades och gjordes till bollar, men dessutom gräs och andra frukter; af torra eller fär-ska växter ensamt åtgingo i5o marker vid pass om dagen. Hon fruktade svin och talte icke en gång höra deras läte.' A'id denna Elefants död affärdades genast, på Konungens befallning, underrättelse derom till Vettenskaps Akademien, med tillsägelse, att inlinna sig i Versailles. Anstalterna till dissektionen voro så präktiga och med su mycken omtanka beredde, att det syntes som ceremonielet till denna akt blifvit lånt från något Indiskt folkslag, som med utmärkt högtidlighet velat begrafva en af sina mest ansedda Elefanter. Konungen, som ville sjelf bevista anatomiska undersökningen, den Duverney,

Perrault och de i a, liire förrättade, infann sig sedan inelfvorna voro uttagna.-Vid ankomsten saknade han Duverney och frågade : hvar. är sinaicine/i? Denne derom underrättad, kröp ut i stör-sta hast ur djurets bukkavitet, hvarest han tagit sin plats för att beqvämare kunna arbeta, och, med knifven i hand, tackade Hans Majestät underdånigst, för Dess nådiga uppmärksamhet. En annan Elefant frän Imlien dog vid n års ålder i Paris 1782, och blef af Daubenton och Mertrud anatomiserad. Den skrek i glädje, då lian fick gå lös i parken, gjorde aldrig ondt, var sin Kornack mycket tillgifven och syntes älska snus och tobak. Men knappast Itar någon Elefant varit för vetteonskapen gagneligaro än ide 2 af olika kön, som under Franska revolutions-kriget fördes ifrån Holland till Paris. Vid några års ålder ankommo de 17S8 från Ceylon till Holland, och som de ,voro lustiga, fromsinla och läraktiga, lemnades dem i Arfståthållarens hof mycken frihet. De gingo med lätthet uppföre och utföre trappor i husen, igenkände sina namn när de ropades, och undfägnades af alla. Men nöjet att se dessa djur i sin frihet förlorade slutligen nyhetens värde, och Elefanterne sändes till Loo, hvarest do instängdes. Här träffade Franska arméen dem och de affärdades 1797 till Paris, hvarest de tjent till original för tle bästa figurer vi äga öfver Elefanten; uian har noga ebserverat deras lefnadssätt, och var det på dessa som man såg musikens förunderliga verkan. Den lärde Zoologen Cuvier har författat en anatomisk beskrifning öfver hanen, som dog af bröst-inflamtnalion i Januari 1S01, och sörjdes så al den öfverlefvande honan, kallad Parkie, att man länge fruktade för dess Hf. Publicisten för samma år (an 10) kungjorde hans död, och blef den icke mindro i Jurnalerna omtalad, än den som dog 1783, om hvilken en Tidnings-skrilVare yttrar sig: »hans död skall utmärka tidehvarfvet i Naturalhistorien annaler, ocli minnesvården som honom ämnas, skall öfverlemna ät den sednaste efterverld, hågkomsten af delta stolta och majestätiska djur.»

I de flesta länder, så inom som utom Europa, har man för lång tid tillbaka funnit i jorden, ben och tänder, hvilka man trott hafva tillhört än ett, an elt annat af do nu existerande djurslägten. 1 Sverige hafva de stundom förekommit i uråldriga myror och.kärr, dir man hämtat bränntorf; i andra länder hafva de dessutom blifvit fund-ne vid stränderna af Höder, der vattnet blonaL dem ilrån jordlager, under hvilka de i en läng följd, af seklet25

blifvit djupt begrafne; man har äfven, och icke sällan, träffat dem i kalkaktiga jordbäddar, tillika med sjöprodukter, såsom snäckor och koraller. De fleste af dessa fossila delar ur Djurriket hafva för den noggranna forskaren framvisat, kännemärken, ganska olika de djur, som vi nu känna; en del hafva med blotta storleken gjort den förmodan otrolig, att de skulle hafva tillhört äfven de största nu bekanta arter. Emedlertid, dä man ej ville erkänna sin okunnighet och icke medgifva möjligheten af utdöda djurslägter, påstod man nästan enhälligt med Bi/J-fon, Daubenton, Pallas och inånga andra, att de största fossila ben och tänder, som man träffade i jorden , voro öfverlefvor af Elefanter; någre funno likväl vissa af de fossila tänderna för mycket olika Elefantens, och ville derföre att de skulle anses vara af Flodhästens art; somliga trodde åter , att de snarare borde tillskrifvas Jättar eller Resår af vårt slägte. Förgäfves invände man mot den förstnämda gissningen, att norra Amerika och Siberien, der de ymnigast förekomma, visserligen icke äga kümater för Elefanten. Man påminte till försvar af sin tanka, att då dessa djur i lorhtiden åtföljde krigförande folkslag tili aflägse länder, så var det lätt begripligt att Elefantben kunde , i följd deraf, nu för tiden träffas äfven i norra h a liva a af vårt jordklot. Och då dessa stora fossila ben hittills blifvit som Elefantens tillhörigheter ansedda, sa torde berättelsen om dem, äfven kunna förtjena ett rum i Elefantens Naturalhistoria. Det kan ej heller vara utan intresse, att, jemte uppoffringen af en falsk gissning, fä en närmare kunskap om ett djur, som för ett obeständigt antal sekler är utdödt, som då icke varit sällsynt, som oaktad? storleken af sin krops-volum och deraf löljande behof af mycken föda, likväl lefvat at kött, hvilket ses af tändernas beskaffenhet, och som ändteligen i sin historia, så ofull k omlig den än måste vara, pekar på händelser och förändringar al' vär jord, vida äldre än all verldshistoria. Då härtill kommer hvad vi hafva att vänta af den förtjente franska Djurkännaren Cuvier , som lofvat *) beskrifning på aS särskilta utdöda djurarter, hvilkas skeietter det lyckats honom att af fossila ben sammansätta, t. ex. 2 obeskrifna Elefant-arter, z.ne af Noshörnings-slägtet , 1 Flodhäst, i omåttligt stor Tapir m. m., så (inner det for-skande förnuftet ingen ledträd till hjelp i sin underjök-

") So Algcm. Litt. Zeit. Iiitoll. Bl. >801. Maj 11:0 S». p. 634.26

nins: historien nekar sitt biträde, och den frågan, som var villrådiga förundran altvingar oss: hvilken revolution i

naturen har varit nog hastig, nog förödande, atL förstöra s;i många ofantliga djur? blir förmodligen aldrig på ett tillfredsställande- sätt besvarad.

Ibland Indianerna i norra Amerika , skall en tradition, slägte ifrån slägte, om ett stort förunderligt djur, hunnit ända till vårt tidehvarf. En Shavanisk Indian har berättat den ungefär i följande uttryck: ulor 10 tusen månader sedan, när intet annat än dystra skogar betäckte detta den sofvande solens land; långt förr än de bleka (hvita) menniskorna (européer), hastade på vimlens vingar alt förstöra denna naturens trädgård; när endast skogens vilda vandrare och menniskor lika obändiga som dessa , voro denna jordens beherskare: då gafs ett djurslägte, stort som den hotande klippan , grymt som den blodiga pante-ren, snabbt som den nedstörtande örnen, och förfärligt som nattens ängel. Tallarna sönderbråkades under dess fot och halsvattnet minskades, när han släckte sin törst. Förgäfves kastades på honom det starka spjutet , och den skodda pilen föll förslöad ned vid hans sida. Han förödde skogarna i en måltid och de döende djurens rosslande läten hördes öfverallt. Hela byar, bebodde af menniskor, ödelades inom ögonblick. Jemmer-ropet öfver det allmänna eländet utbreddes till liidens land i vester, och den godn anden kom emellan, att rädda de olyckliga m. m.» I samma slyl fortfar traditionen att låta åskviggar döda alla af detta djur, utom en hane , som trotsndé all hämd och skall ännu lefva i en otillgänglig ödemark, till trots af den Alsmäkiigo sjelf.

Det. är sannolikt att denna tradition liar afseende på det så kallade Mammotdjuret, som man trott vara diktadt. Ordet Mammot skall vara Ryskt, tillkommit af Mem mot, hvilket härledes af Arabernas Me hem o t och skall betyda det samma som Ebréernas Delt,'.mot eller ett djm- o I utomordentlig storlek. Philologerne må afgöra om Jobs Behemot, nämd i 40 Cap. af dess bok, kan vara det samma. Besynnerligt är emedlertid, alt i füberien så väl som i norra Amerika , kallas de fossila ben, som pä båda ställen finnas, med ett namn, Mammotben, ocli deras likhet bevisar att de tillhört en och samma djurart, faslän dessa verldsdelar i vår tid genom ett stort håf äro utskil-
a7

de. Ibland de äldsta underrättelser vi äga om dessa ben, äro ulan tvifvel de af Dr. Mather. I bref hän Boston al år 1712 till Dr. Woodward, omtalar han, likväl såsom Jättben, sådana, fundna i Nya England. Omkring år 1740 träffades vid Ohio lloden i Kentucky, många dylika ben, hvilka, öfverförda till Europa, kringspriddes der till åtskilliga länder och förvarades bland Naturalsamlingar. Efter en uppgift i en lärd Tidning, skall Humboldt- nyligen funnit Mammotben äfven i Södra Amerika och vid St:a Fé. Vallas träffade dem under sin resa genom åtskilliga Ryska Rikets provinser, på 1G särskilta ställen, der de icke voro sällsynta, nästan blott händelsevis, och ehuru ej alla voro Mammotsben, sä är det troligt att de utgjorde största antalet. Han fann dem mest vid stränderna al åtskilliga floder i Siberien, i kalkbäddar, tillika jned Snäckskal, Haytänder (glossopetrie) och dylika hafvets alster, samt i ett djupt underliggande jordhvarf, liknande en leraktig sjöbotten. En af Mammotdjurets försvarständer, öfver 3 alnar lång, gifven af Hr. BergsRåd. Psilanderhjebn år 1754, förmodligen från Siberien, förvaras ännu i K. Fett. Akademiens Museum, tillika med en oxehand, som tros vara ifrån N. Amerika. Bunler beviste först, att Mammots benen och i synnerhet dess tänder, tillhört ett »beskrifvit djur, likt Flodhästen och Elefanten, ehuru till arten skildt från båda.

Herr C. IV. Peale i Filadelfia, företog sig år 1S01, att i New Yorks stater, efter dertill gifven anledning af några bönder, uppleta och om möjligt vore sammansätta ett fullkomligt skelett, af det så myckeL omtvistade Mammotdjurets fossila ben. Det lyckades honom slutligen att efter mycken använd kostnad, tid och möda , få 2.ne sådana temligen fullständiga Mammotskeletter, af hvilka det ena förvaras i Museum uti Filadelfia och det andra, med hvilket, sonen Hr. Rembr. Peale ärnar resa genom Europa, lärer ännu visas för penningar i London. Dessa oftast på 6-7 fots djup upptagna ben, lågo merendels i en bädd af grå mergel, som innehöll 70 proC. kalk, och torkad brann med klar låga samt lemnade elter sig ett svart kol. Kärren, som hysa dessa ben, ügga inneslutna inom berg och ha öfverst torf af 1-2 fots tjocklek; sedan ett lager af växtjord, med gula inväfde långa rötter; derpå ett fager, par fot tjockt, som liknar våt aska; dernäst ett af sönderfallna snäckor, som utgör liksom bottnen på28

kärret, är tjockast midt i och tunt vid kanterna, och derunder är grus ocli sandskiffer, som täcka eit tjockt inger af lerakiig gyttja. I det 5:dje och /(:de hvarfvet, uppifrån räknadt, funnos benen, stundom Hera tillsamman i

naturligt skick satnmansittande; stundom lågo de kringströdda och utan ordning, och ofta nära jordytan.

Genom Herr Perths berömvärda nit, att upplysa kännedomen al' detta i så många afseende högst märkvärdiga djur, äro vi istånd alt derom lemna följande upplysningar. Mnmmotdjurets skelet skiljer sig ifrån Elefantens, hufvudsakligen i anseende till tänderna. Dess oxeltänder äro ganska olika med Elefantens, och tyckas tydligt utvisa att djuret varit köttätare och lefvat antingen af landt- eller vattendjur. Man jemföre t. ex. Hästens, eller Oxens och Fårets tänder med Kattens eller Hundens, och nian skall lätt finna olikheten hos dem, som äta växter, från dem som äta kött. Mammotdjurets försvarsländer, (på skelettet, 10 Eng. fot och 7 tum långa, i fot och 6 tum i omkrets), äro krökta och eftersträlVa något spiralform; det är sannolikast alt de varit nedåt böjda, så att spirallormen tillika gjort att spetsen blifvit vänd utåt och ifrån djurets sida. Inga framtänder synas, och det tyckes vara sannolikt, af halsens korthet, som ej tillåter hufvudets böjning till jorden, att djuret varit försedt med snabel liksom Elefanten. Hufvudskålens ocli i synnerhet den 2 fot to tum långa undra käkens form, är mycket skild från Elefantens. I anledning af de ovanligt höga taggutskotten i -yggraden, slutas att djuret lefvande icke kunnat vara rundadt som Elefanten i ryggen, utan hvasst som eit svin. Djurets längd från försvarstandens spets till svansändan, som dock ej var fullständig, var i rätt linie, so fot; skelettels höjd öfver bogbladen var ii fot; Bogbladet var 5 fot långt; den längsta ryggkotan, 2 fot 5 tum, ocl) det längsta refbenet, utan brosk, 4 'ot 7 turn-Bröstbenets längd var 4 fot. Hela skelettet vägde omkring 1000 skalp, och alla ben voro tjocka och starka. Hvilket vidunder bland djuren! och detta ett rofdjur! Om det lefvat, i skogarna, och om dessa varit sådana, som de stora och vilda skogar vi nu känna, nemligen Kitt beyäxla och olta för smärre djur ogenomträngliga, huru kunde detta, med sina stora utåt krökta tänder, genom dem bana sig en väg? lntru kunde det uppjaga och finna nog tillgäng på rol för att cj dö af hunger?

Efter noggrann jemförelse emellan Mammots-skelettet och andra till sina seder och förhållande väl kända djurs skeletter, samt öfriga hithörande omständigheter, har man trott sig berättigad att, utom det redan anförda, sluta: 1:0 Att Mämmotdjuret varit smalare och mycket vigare i sina rörelser än Elefanten. 2:0 Förmodar Hr. Pownall att refbenen! böjning och form, utvisar att de blifvit Sm-29

nåde, att liksom fiskarnas, motstå en "starkare tryckning atmosferens, och att djuret derföre lefvat i vattnet. 3:o Synes dei honom troligt, att slutbenen på de 5 benrader, som utgjort tårna, varit försedda med naglar och ej med klor. <j:o Är det sannolikt att djuret , såsom invånare at ett kallt luftstreck, varit beklädt med hår. Också har Hr. Feale~funnit i jorden, nära Mammotbenen, hår, som voro sträfva, långa och bruna samt så rtntnade, att de hastigt i luften föllo sönder. 5:o Tyckas dess förstörande försvarständer endast tjent till anfall och försvar på djurets sidor. 6:0 Har man sett några af dessa så nötta på sidan mot spetsen, att man deraf gissat, att djuret med dem på hafsbottnen i sanden, uppgräft skaldjur, snäckor och fiskar, som dölja sig der. 7:0 Att om djuret icke lefvat ständigt under välten, så s3T.es det troligt att det ägt amfibiernas natur och alt dess föda varit animalisk, hämtad antingen i vattnet, eller på det torra, eller ock pä båda ställen.

Att detta så kallade Mammotdjuret varit till, kan na mera icke bestridas, och om det kan tas för lika afgjordt, att det varit ett köttfrätande djur, hvilket åtminstone synes högst sannolikt, så må hela den lefvande naturen lyckönska sig, att i det nuvarande systemet, sakna ett sådant ödeläggande vidunder,

(Natura) - - - quod -pot-uit, iicqueat; possit, quoA tion tillit, finte. Ltjcrktiü s.

Den som vill veta mera om Elefanten. eller lära känna de källor, som liar blifvit nyttjade, ma rådfråga, utom strödda underrättelser lios äldre Auktorer: Linné Sysl. Kat. Ed. i5.; Cuvier Tabl. Hem. de l'hisf. Ilat. d. anim. f!:o An. 6.; Toibts Magaz. d. Neu. Zust. s. B. 2. st.; Ma~ reclial la Ménagerie du Mus. Kat. sic. gr. folio, z:de Livraij.; Buffon Hist. Nar. Tom. n. /,:to 1754.; Sclireber Säugthiere 1. Tli. p. 241. 4:to.; Houel Hist. Kat. des deux Eléph. màle & féin. Scc. 4:to 1S05.; Descripr. d'un El. màle par P. C amper foj. *So2.; P. Camper Kleinere Scbrift. ii b ers. v. Herbell p. 5o. S:o.; Les mem. de 1'f.léph. pr un Suisse S-o. 577r. — J. Corse Obs. ön El. and tlieir mode of dentition.; JEt. Home Obs. ön - - Teeih of graminiv. quadrupeds - - - of El. and Sus Æthiop. Vid. Pit it os. Transacl. 1799. Part. I. p. 206-257.5 —Vccaäe Philos. & Litr. An. 6. K:o 32-35.; Tilloch lMiilos. Magaz. Vol. 14.; R. Fealc Account of- the Skeleton or the Mammoth. S:o iSC2.; Pallas Heise durch v ers ch. Prov. d. Russ. K.

4:to 1771.; Sergk u. Baumg. Mus. des Won-dervoll. s:o isoö.; Blumenh. Specim. Archæokæ telluris.; Gött. litt. anz. xSoi. 11:0 199.; m. ni. För tillgången på några af de nyaste och dyrbaraste bland dessa arbeten, liar jag alt tacka en aktningsvärd Man, som ej vill vara känd, men som genom siua uppoffringar för Noturalhisi., bereder sig bland efterkommande i,cke mindre tacksamhet, än högaktning och tillgifvenhet hos dem, som nu äga den lyckan, att begagna haus gruiidlijja kunskaper, lärorika umgänge och dyrbara Boksamling.

Förklaring öfver Tabellerna.

Tab. I. Figuren är gjord efter den Elefanthane af *Indiska* arten, som här i Stockholm nu visas af ägaren Herr *Gautier* ifrån Frankrike.

Efter hans uppgifter är denna kommen ifrån Ceylon, såsom ung köpt i London och har på en tid af 6 år, genomrest Tyskland, Preussen och Polen, tillbragt en vinter i Moskow och den derpå följande i Pettersburg, hvarifrån han genotn Finland och Åbo, sjövägen kom hit sistleden höst. Han föres i en egen dertill inrättad stark vagn, 50m drages af 6-8 par hästar. Han lider af kölden, ehuru rummet, der han med en kedja och rem om foten, förvaras, eldas och hålles varmt. Af det tvungna lefnadssättet under resan, stillaståendet, klimatet och andra omständigheter, är han styf i lederna, har tvungen ställning och hvilar mest på remmar, som gå under buken och äro fästade upp i väggarna på sidorna om djuret; ägaren tror dock, att han vid en varmare årstid, återfår mera liflighet och en ledigare ställning. Han äter bröd, potates, rötter och groft hö m. m., dricker vatten, bränvin, dricka och vin, samt verkställer de för Elefanter vanliga förrättningar. En dag förtärde han 1 $^{1}/_{2}$ tunna morötter och hade ätit mera deraf, om man gifvit honom. Man torde kunna räkna hans ålder till 5-10 år. *Snabeln* är från undra käkens spets till ändan 2 $^{1}/_{4}$ aln lång, då den är utsträckt, och i omkrets vid basen 1 $^{1}/_{2}$, samt vid slutet $^{1}/_{2}$ aln. Synliga delen af *Försvarständerna* är 1 aln. Afståndet emellan *Ögonen* är 1 aln 3 tum; emellan *Öronen* öfver pannan, 2 alnar 4 tum. *Öronens bredd* och *längd* är lika, nemligen $^{3}/_{4}$ aln då måttet tages till längsta flikarna. Djurets *höjd* öfver bogarna, 4 alnar, eller 8 fot, och *tjockleken* ikring bröstet och bogbladen, 6 alnar. Höjden öfver ländkorset kunde för djurets nuvarande ställning skull, ej bestämmas, men är förmodligen såsom vanligt, lägre än öfver bogarna. *Längden,* från halsens fäste vid hufvudet, långs åt ryggen till svansens bas, är 6 alnar. *Svansen* är 2 alnar 2 tum lång och vid basen 1 aln i omkrets samt midtpå $^{1}/_{4}$ aln. Fötterna ha hvardera 5 naglar; dessa brista sönder då och då och utbreda sig småningom, så att en och annan antingen affaller eller måste bortskäras; de likna ej klöfvar hos idislande djur, och ej heller fullkomligt hästens hofvar, dock äro de till sin massa och täthet likare desednare. Han har fällt några oxeltänder, af hvilka en, som jag sett, liknar i kronan den Indiska artens Tab. II fig. 2.

Tab. II. Fig. 1. föreställer skelettet af en Elefant efter *Buffons* och *Houëls* jemförde figurer. — Fig. 2. en oxeltand, som blifvit funnen i en sandbacke vid Ijo elf i Finland; gifven af Hr. Biskop *Menander* är 1751 till Kgl. Vett. Akademien, i hvars Museum den ännu förvaras. Den liknar alldeles Indiska Elefantens oxeltänder, och meddelas för att ge begrepp om skillnaden från den Afrikanska artens. — Fig. 3. den sistnämdes oxeltand. Kronan, eller den delen hvarmed djuret tuggat, visas på tabellen uppåt och rötterna nedåt vända; figurerna äro vid pass $^{1}/_{5}$ af naturliga storleken. — Fig. 4. Hufvudskålen och tänderna af Mammotdjuret, efter den figur, som finnes i *Tillochs* Philosoph. Magaz. Vol. 14. — Fig. 5. en oxeltand, hvars original tros vara ifrån N. Amerika och finnes i K. Vett. Akademiens Natural-Kabinet, och som troligen tillhört ett Mammotdjur; rötterne äro något afbrutna; vid pass $^{1}/_{5}$:del af rätta storleken.

Tab. II

Ill. CV sc. Fig. 1 — 5